

Učiteljski Tovariš.

Glasiilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Vsebina: Vzpored XV. glavne skupščine „Zaveze“ avstr. jugoslovanskih učit. društev. — V Brežice! — Organizacija hrvaškega učiteljstva. — Kritikujoči glasovi. — Naše ljudsko šolstvo. — Društveni vestnik. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Izjava. — Listnica uredništva. — Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Zaveza avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev.

Vzpored

XV. glavne skupščine

„Zaveze avstr. jugosl. učit. društev“

dne 30., 31. maja in 1. junija t. l. v Brežicah.

1. V soboto, dne 30. maja.

1. Ob 9. uri dopoldne: Seja upravnega odbora v „Narodnem domu“.

Dnevni red:

- Poročilo o delovanju vodstva „Zaveze“;
- določitev poročila za delegacijo;
- razni predlogi in nasveti.

2. Ob 3. uri popoldne: Zborovanje delegacije v „Narodnem domu“.

Dnevni red:

- Predsednik otvori zborovanje;
- tajnikovo poročilo o delovanju „Zaveze“ in „Zavezinih“ društev;
- poročilo računskih pregledovalcev za leto 1902. (§ 15. pos. r.);
- blagajniško poročilo;
- volitev treh pregledovalcev računov (§ 15. pos. r.);
- določitev letnih doneskov „Zavez.“ članov (§ 7. lit. a) Zav. pr.);
- določitev vzporeda za glavno zborovanje (§ 24. „Zav.“ pr.);
- določitev časa prih. XVI. gl. skupščini „Zaveze“ (§ 22. „Zav.“ pr.);
- volitev vodstva in upravnega odbora „Zaveze“ (§ 11. in 12. „Zav.“ pr.);
- razni predlogi in nasveti.

3. Ob 8. uri zvečer: Koncert vojaške godbe iz Zagreba in čitalničnega pevskega zbora, pomnoženega s pevci-učitelji v „Narodnem domu“. (Vabilo in vzpored se natisne posebej.)

II. V nedeljo, dne 31. maja.

1. Ob 9. uri dopoldne:

Glavno zborovanje

po vzporedu, ki ga določi delegacija, v „Nar. domu“.

2. Ob 1. uri popoldne: Banket v „Narodnem domu“. Kuvert brez vina velja 2 K.

3. Ob 6-14 zvečer odhod v „Zagreb“.

III. V ponedeljek, dne 1. junija.

Ogledovanje zagrebških znamenitosti.

Za glavno zborovanje so zglashene te-le razprave:

- Slovensko meščansko šolstvo. Poročevalec gospod Ivan Lapajne, ravnatelj meščanske šole v Krškem.
- Uradovanje slovenskih šolskih voditeljev. Isti poročevalec.
- Gmotne in pravne razmere goriškega učiteljstva. Poročevalec g. Alojzij Urbančič, nadučitelj v Mirnu.
- Pravni zastopnik učiteljstva. Poročevalec gosp. Engelbert Gangl, učitelj v Ljubljani.

Vodstvo „Zaveze“.

V Brežice!

Naša matica, naša „Zaveza“, nas zopet kliče, da se sestanemo. Bliža se torej vsakoletni praznik v nji združenega učiteljstva, in zatorej pošiljamo svojim somišljenikom in somišljenicam glas: Pridite vsi, da iznova dokumentujemo svoje napredno mišljenje, da zopet pokažemo javnosti, kako hrepenimo po pravični, v zakonu utemeljeni preuredbi svojih pravnih in materijalnih razmer, da zopet izjavimo, kako nam je prisrcu povzdiga našega šolstva, napredek našega stanu in tako posredno kulturni razvoj našega naroda!

Naš stan ima v sedanjih razmerah malo veselih dni. Te njegove žalostne razmere ga gotovo ne navdušujejo, da deluje s toliko vnemo in požrtvovalnostjo na polju narodne prosvete. To njegovo navdušenje ima svoje vire v prepričanju učiteljstva samega, v njegovi globoki zavesti, da je njegovo delo steber, ob katerem se spenja čim više narodova inteligenca,

da je njegovo delo izmed glavnih vzrokov, da napredujejo avstrijski južni Slovani v izobrazbi, da vsaj sprejemajo konkurenčni boj z drugimi narodnostmi, ako ga že sedaj ne morejo izvojevati. To poslednje ima svoj vzrok v vladajočem sistemu, ki odreka pravico do eksistencije in enakopravnosti vsemu, kar je slovanskonarodnega.

Tudi nad našim stanom vejejo tuintam sape, hoteč nam dokazati, da ne smemo imeti zato, ker smo izobraževalci naroda, ker smo že desetletja delovali zanj v najžalostnejših razmerah, v najobupnejših položajih, delovali z idealnim samozatajevanjem in z zase brezplodno požrtvovalnostjo — da ne smemo torej imeti za vse to nič svobodne volje, nič veselega odmora, da ne smemo nikoli in nikjer jemati v poštev sebe samega, da ne smemo niti odkrite besede izpregovoriti, kadar nam prikipi potrpežljivost do skrajnosti in nas prete uničiti neznosne vsakojake razmere!

Kadar pa pride naš praznik, dan naše „Zaveze“, takrat nas ojači in ojuhači zavest, da smo vsi, ki smo zbrani, enih misli, enih želj, enega ogorčenja in ene odločnosti. Kako nam je takrat dobro, ko nas je toliko, ko nas prešinja zavest, da se v pravičnem boju za dosego svojih pravic ne strašimo nikogar, da si temveč z odločnim in solidarnim svojim nastopom vsekdar pridobimo lepo število novih in resničnih prijateljev!

Letos se nam ponuja še lepa prilika, da pohitimo po završenem zborovanju v Zagreb, kjer se nam bo na lastne oči moči preveriti, kako je napredovalo hrvaško učiteljstvo, ki z zanimanjem in bratskimi čutili gleda, kako se razvijamo mi in kako umevajo poklicani krogi naša prizadevanja.

„Učiteljski Tovariš“ ima tudi letos prijetno priliko, da pozdravlja vse one, ki se napravljajo na pot v Brežice in Zagreb. Pozdravlja jih, ker so njegovi, a on njihov; pozdravlja jih s tem večjo radostjo, ker raste število njegovih somišljenikov bolj in bolj.

Iskrena naša želja je, da bi bil tudi letos velik, lep in uspehov bogat — naš dan!

Organizacija hrvaškega učiteljstva.

Naši tovariši in naše tovarišice onkraj Sotle so jako dobro organizovani.

Hočem sestaviti na podlagi obširnih knjig: „Rad hrv. učiteljskih društava“ in „Izveštaj o petnaestgodišnjem radu Saveza hrv. uč. društava“ ter lastnega opazovanja kratko poročilo o društvenem delovanju učiteljstva Hrvaške in Slavonije. To bo gotovo marsikoga zanimalo, ker nima vsakdo prilike si omenjeni knjigi nabaviti in preštudirati ter zasledovati gibanje bratskih kolegov. Zlasti pa je važno vedeti vsaj temeljne podatke o organizaciji hrvaškega učiteljstva

sedaj, ko nameravamo napraviti skupen izlet v Zagreb, kjer upamo v stanovski družbi preživeti nekaj ur v bratski ljubavi in v kolegijalni navdušenosti.

* * *

Početek združevanja hrvaškega ljudskošolskega učiteljstva je bila učiteljska zadruga. To sta ustanovila l. 1865 Ivan Filipović in njegov tovariš Venceslav Mařik. Na prvi hrv. uč. skupščini, ki se je vršila 10. in 11. vinotoka 1865, so se sprejela pravila, katera je vlada odobrila še isto leto. Naloga „Učiteljski zadrugi“ je bila podpirati učiteljske sirote. Sprva je učiteljstvo pridno podpiralo to društvo, pomagalo mu je tudi šolstvu prijazno občinstvo, pozneje pa je jelo ponehavati prejšnje navdušenje, ker je s šolskim zakonom od 14. vinotoka 1874. se osigurala pokojnina učiteljem in njihovim vdovam ter vzgojni prinos sirotam. Na poslednji, t. j. XXV. glavni skupščini leta 1891. se je društvo razšlo. Od glavnice se je osnovala posebna „Zaklada učiteljske zadruge“, iz koje se izplačujejo podpore sirotam bivših članov. Ostanek se je porabil za osnutek vzgajališča ali konvikta za otroke učiteljev ljudskih šol in učiteljišč. Ko so se potrdila pravila društvu za zidanje učiteljskega konvikta, se je izročila imovina „Učiteljske zadruge“ „Savezu“, ki opravlja to kot poseben fond. Iz tega daje „Savez“ podporo sirotam bivših članov „Zadruge“ in ostanek uporablja za zgradbo in vzdrževanje učiteljskega konvikta.

Do konca leta 1891. se je podelilo iz „Učiteljske zadruge“ učiteljskim sirotam podpor v skupnem znesku 60.793 K 88 h in povrh tega še za internat (v „Učiteljskem domu“ 1893 do 1899. leta) in „Učiteljski konvikt“ 24.655 K 62 h — skupaj 84.449 kron 50 vinarjev; razen tega pa še iznaša imovina omenjenega fonda 65.746 K 44 K.

* * *

Kmalu po prvi učiteljski skupščini se je osnoval „Hrv. ped.-književni zbor“, da širi strokovno in občno nabrazženost med hrvaškim učiteljstvom in pospešuje interese hrv. narodnega šolstva. O tem prekoristnem društvu hočemo pozneje obširneje razpravljati.

Nato so učitelji, spoznavši važnost združevanja, začeli snovati po vsi deželi učiteljska društva. To je bil velik napredek za učiteljstvo in šolstvo. Da bi uspeh združevanja bil večji, je predlagal Ivan Filipović na izvanredni glavni skupščini „Hrv. ped. književnega zbora“ dne 24. in 25. kimavca 1884, ki se je vršila v proslavo desetletnice šol. zakona od leta 1874., združiti vsa posamezna učiteljska društva v neko celoto. In ustanovil se je „Savez hrv. učiteljskih društava“, ki je takoj po odobrenju pravil od strani vlade pričel svoje delovanje dne 15. junija 1885. Prva zadeva, katere se je „Savez“ z vso močjo poprijel, je bilo osiguranje „Učiteljskega doma“. Od „Zbora“ je v ta namen prevzel po tem nabrana darila in prinose ter nabiral še dalje in končno zgradil ponosno palačo, o kateri čitaj v letošnjem letniku našega lista šte. 6.

„Savez“ tvorijo vsa učiteljska društva Hrvaške in Slavonije, ki so javila svoj pristop. Sedaj jih je v zvezi združenih 37 društev, med katerimi ima Varaždinsko še 7 podružnic. Vseh članov je okolo 1600.

Tako je „Savez“ reprezentant vsega hrvaškega narodnega učiteljstva, ki deluje v lepi slogi za gmotne in duševne interese. Upravni odbor ima 11 odbornikov. Prvi predsednik „Saveze“ je bil „oče učiteljev“ Ivan Filipović do l. 1892., ko se je zaradi bolehnosti odpovedal predsedništvu († 28. vi-

notoka 1895) in od istega leta naprej pa predseduje Štefan Basariček.

V vsakoletnih počitnicah (letos bo 8. in 9. julija) se vrši glavna in vsako tretje leto občna skupščina.

Razen „Učiteljskega doma“ je „Savez“ še ustanovil „Učiteljski konvikat“, o katerem je „Tovariš“ že pisal. Ti dve inštituciji sta last „Saveza“ in od leta 1892. upravlja ta tudi „zaklad učiteljske zadruga“.

Imovina „Saveza“ je znašala po stanju dne 31. grudnia 1901. leta 65.667 K 70 h, to je čista imovina. Vsa aktiva so 227.479 K 12 h, katerim se ima odšteti pasiva 151.811 K 42 h. Med pasiva je uračunjeno tudi solastništvo na „Učit. domu“, in sicer a) zaklade učiteljske zadruga 64.000 K in b) „Hrv. ped.-knjiž. zbora“ 50.000 K. Gmotno je tedaj zaveza vrlo dobro podprta. Vrhutega upravlja „Savez“ „zaklado uč. zadruga“ s 56.746 K 94 h in zaklado „Učit. konvikta“ s 76.402 K 97 h. Skupne čiste imovine je bilo omenjenega dne 217.827 K 11 h. Številke govore!

Glasil „Saveza“ je od leta 1886. naprej „Napredak“, list „Hrv. ped.-knjiž. zbora“.

* * *

Hrvatski pedagoški književni zbor smo že prej omenili, sedaj pa si oglejmo nekoliko njegovo delovanje.

Leta 1871. se je dogovorilo nekaj zagrebških in zunanjih učiteljev, skupno izdajati „Pedagoško knjižnico“, da tako pedajo ljudsko-šolskemu učiteljstvu potrebne strokovne knjige po nizki ceni. V to svrhu so se pod vodstvom Ivana Filipovića, ki je bil duša vsemu stanovskemu gibanju med hrvaškimi tovariši, sestavila pravila književnemu društvu, katera je vlada potrdila dne 30. kimavca 1871. Kot prva knjiga je izšla Komenskega „Didaktika“ v hrv. prevodu, in sicer v spomin dvestoletnice smrti tega pedagoškega velikana.

Takoj prihodnje leto je „Zbor“ osnoval svojo knjižnico, katera je sedaj v šolskem muzeju, in se je jel pogajati z lastnikom „Napretka“, izhajajočega že od leta 1851. — Skender Fabkovićem, naj bi isti svoj list prepustil „Zboru“. Fabković je v interesu dobre stanovske stvari odstopil list brezplačno; pač pa je ostal še nadalje istemu urednik.

Uvidevši važnost mladinskega slovstva, je osnoval „Zbor“ leta 1873. list za mladino: „Smilje“ in l. 1878. „Knjižnico za mladež“, katere je dosedaj izšlo 42 zvezkov.

Pred tremi leti je začel tudi izdajati „Domače Ognjište“, časnik za domačo vzgojo, zlasti list materam.

Preobširno bi bilo navajati vse važnejše ukrepe in dejanja „Zbora“ v teku več kot tridesetih let obstanka, omejiti se moramo le na najvažnejše. Na XII. glavni skupščini se je osnoval „Savez hrv. učiteljskih društava“ in sprožila ideja, postaviti si lastni dom, v kateri namen je pričelo društvo zbirati novce ter je nabrano vsoto odstopilo „Savezu“, ki je idejo izvršil; nato je „Zbor“ ustanovil „Šolski muzej“ ter izdal, oziroma uredil veliko število šolskih knjig in učnih pripomočkov; gojil je predavanja itd. Udeležil se je več razstav, kjer je dobil darila in pohvale n. pr. v Budapešti, Pragi, Parizu, Millvankee, Zagrebu in drugod, zbiral narodne igre ter na podlagi istih izdal knjigo o gimnastiki, skupljal vzorce narodnega veziva, sodeloval pri sestavi tehnoloških nazivanj, postavljal spomenike umrlim članom, podpiral učitelje, potujoče po tujini, da, celo poslal je učitelja v London, da se nauči angleški ter preštudira tamošnje šolske zadeve

ter o tem poroča „Napretku“, in še marsikaj storil v prospah učiteljstva, šolstva in prosvete.

Knjig za učitelje je izdal 118 ter so člani „Zbora“ imeli 47 javnih predavanj.

Sedanji predsednik je Tomislav Ivkanec, profesor kr. učiteljskega, tajnik pa kr. vadnični učitelj Josip Kirin.

Članovi društva so pravi, dopisujoči, častni, ustanovni in podpirajoči. Pravi so samo oni pedagoški pisatelji in pisateljice, ki so dokazali s svojim pedagoškim delom, da so sposobni in voljni podpirati društveno književno delo. Dopisujoč član more postati, ako je dotičnik upravnemu odboru predložil vsaj eno pedagoško razpravo in je odbor isto odobril. Ustanovniki plačajo, če so poedine osebe, 30 K (obenem ali v trikratnih letnih obrokih), če so pa občine, šole itd. pa 50 K. Podporniki dajo vsako leto 2 K; častne člane pa imenuje občni zbor. Koncem leta 1902 je bilo 984 ustanovnikov, 79 pravih in 34 dopisujočih in 41 častnih članov. Podporni član pa je itak vsak učitelj, ki ni v kateri prej omenjenih kategorij. Za leto 1902. so dobili vsi člani sledeče knjige: Böhm-Končar: 1. Školska stega.*) — 2. Pedagogijska enciklopedija. Knj. I. zv. 8. — 3. J. Devčić: Bog svojih ne ostavlja. (Knjižnica za mladež.) — 4. Hrv. školski muzej. Njegov postanak i uredjenje. — 5. Rad hrv. učiteljskih društava.

Denarno stanje „Zbora“ je ugodno. Leta 1902. je bilo vseh dohodkov 39.154 kron 45 vin., stroškov pa 38.842 kron 82 vin., tako je preostanek 311 kron 63 vinarjev. Med dohodki je 700 kron splošne vladne podpore in 1000 kron podpore od iste za šolski muzej. Čisti dobiček 3 „Zborovih“ listov znaša 1994 kron 81 vin. Koncem omenjenega leta kaže vsa imovina 171.967 kron 22 vin.

„Zbor“ tudi upravlja „Školski muzej“ in je spojen z „Učiteljsko čitaonico“ in „Klubom učiteljica“. Do 1. sušca 1902 je upravljal tudi „Hrv. pripomočno i posmrtno zadrugo“, katero je pri XXX. glavni skupščini izročil „Hrv. uč. štednoj i predujamnoj zadrugi“.

O „Školskem muzeju“ smo poročali v našem letošnjem letniku štev. 9. in 10., hočemo pa še izpregovoriti nekaj besed o čitalnici in klubu učiteljic.

„Učiteljska čitaonica“ se je osnovala na predlog Ivana Filipovića, tačasnega predsednika „Saveza“, ki je dne 25. kimavca 1889. po posrednjem odboru pozval zagrebško učiteljstvo k ustanovitvi prepotrebne čitalnice. V ta namen je odstopil „Savez“ svojo dvorano v „Učiteljskem domu“.

Lansko leto je imela čitalnica dohodkov 1907 kron 21 vin., izdatkov 1675 kron 68 vin., njena imovina znaša 2516 kron 55 vin.

Otvorjena je ves dan. Ob 6. uri zvečer se sestaja zagrebško učiteljstvo k čitanju, oziroma k igri.

„Klub učiteljica“ ima svojo sobo, ki je zvezana s čitalnico. Redni sestanki so vsako sredo od 4.—6. ure popoldan. V okviru kluba se je osnoval pevski in tamburaški zbor, ki je že parkrat sijajno nastopil. Z ozirom na svoje geslo: „Na diku staleža, na korist naroda“ je priredil klub več predavanj. Klub učiteljic šteje 85 članic ter je imel 1677 kron 10 h dohodkov in 1396 kron 42 h stroškov, preostane torej 280 kron 68 vin. Omeniti še moramo, da je klub učiteljic osnoval „zaklad za dijeljenje miraza**)

*) Stega = omejitev.

**) Miraz = dota.

učiteljicama i učiteljskim hčerima“ ter v ta namen že zbral lepo vsotico.

Premotrimo še nekoliko liste, ki jih izdaja „Zbor“!

„Napredak“ je najstarejši hrvaški šolski list. Izide vsako soboto v obliki našega „Popotnika“ ter stane na leto samo 10 kron. On je glasilo vseh važnejših stanovskih korporacij. Pisan je v naprednem duhu ter je jako razširjen. Deželna vlada ga je leta 1900. posebno priporočala vsem šolam v naročitev. Urejuje ga Stjepan Basariček, znani strokovnjak v vzgojeslovju.

„Domače Ognjišče“ izhajajo kot mesečnik že tretje leto. Cena mu je 5 kron na leto. Izdaja ga klub učiteljic; urednica mu je pesnica Milka Pogačič. Čisti dobiček je namenjen za pospeševanje interesov učiteljic.

„Smilje“. List za mladino, velja na leto 2 K 20 h. Ustanovil se je leta 1873. in ga najdeš v vsaki najzadnejši hrvaški vasi, kar je najboljši znak listove priljubljenosti. Urejuje ga že od leta 1874. sedanji predsednik „Zbora“, Tomislav Ivkanec, kaj spretno in vrolo.

„Hrv. pedagoško-književni zbor“ je lahko ponosen na svoje delovanje. On ni samo postavil temelj hrvaški pedagoški književnosti, negoval vzgojne in poučne interese, gojil in razširjal občno in stokovno naobrazbo učiteljstva, temveč on je tudi mnogo storil za zbujanje stanovske zavesti in zedinjenje hrvaškega učiteljstva.

* * *

V gmotno podporo hrv. učiteljstva se je osnovala l. 1900.

„Hrvatska učiteljska pripomočna posmrtna zadruga“. Temelj ji je položil leta 1887. Anton Cuvaj, istočasni ravnatelj mestne šole v Sisku, sedanji deželni šolski nadzornik za ljudske šole v Zagrebu, s tem, da je v omenjeno svrhu naložil 100 kron. Ob priliki petdesetletnice vladanja cesarjevega so zbrali šolski nadzorniki doneskov do 2000 kron. Do konca leta 1902. je ta vsota narasla na 60.178 kron 65 vin., kateri denar je koristonosno naložen pod imenom: „Zaklada za potpomaganje oskudnih pučkih učitelja i učiteljica, te njihovih udovica i sirota.“

Na koncu lanskega leta je bilo pri društvu 276 članov, ki plačujejo letnih 12 kron. Izplačalo se je v dobi obstanka v 46 slučajih 2934 K 40 h pripomoči. Vsak član lahko dobi denarno podporo, ako njega ali njegovo rodbino obišče bolezen, porod ali kaka nezgoda. Posmrtno pripomoč pa dobijo pravni nasledniki pokojnika, in sicer po preteku prvega leta članstva 200 kron, po vsakem nadaljnjem letu po 10 K več. Po dovršenem 30. letu članstva lahko dvigne vsak član 360 kron. Nadalje dobi vsak član za vsakega umrlega otroka, če umrje med dovršenim prvim in nedovršenim 6 letom, 40 kron, do nedovršenega 11 leta 60 kron, do nedovršenega 15 leta 80 kron.

Do 1. sušca 1902 je upravljal to zadrugo „Zbor“, a jo je pri XXX. glavni skupščini izročil „Hrv. učiteljski štedni i predujamni zadrugi“.

* * *

Še en zavod je, o katerem hočemo danes razpravljati: „Hrvatska učiteljska štedna i predujamna zadruga.“ Svoje poslovanja je ta učiteljska hranilnica in posojilnica pričela z dnem 1. vinotoka 1899. Namen iste je, združevati učiteljski denar in ga med učiteljstvo izposojevati. Tako si učiteljstvo s svojim novcem v potrebi med seboj pomaga.

Delnice so po 20 kron, ki se plačajo naenkrat, oziroma se vplačujejo v mesečnih obrokih po 2 kroni. Delnični vložek je glavna poslovna glavica, na katero se izplačuje vsakoletna dividenda. Posojila se dajejo na menice ali na odbitek plače pod jako ugodnimi pogoji.

Evo izvleček denarnega stanja!

Temeljna glavica (ustanovni deleži, delnice) je dosegla lepo vsoto 45.570 kron 50 vin. Kako zaupanje ima ta hranilnica, pričajo hranilne vloge 108.697 kron 20 h, in da se rad denar tukaj izposojuje, zato govori vsota posojil 99.601 K 24 vin. in vsota menične listnice 54.670 kron. — Dobička je bilo prvi dve leti 2088 kron 57 vin. in 1902. l. 1736 K 31 vin. Od skupnega dobička 3824 kron 88 vin. se je odpisalo na stroške ustanovitve 494 kron 50 vin., za davke 402 kroni 90 vin. in od čistega dobička 2927 kron 48 vin. se je izplačalo na dividendah 2559 kron 60 vin., rezervnemu fondu se je upisalo 350 kron in končni ostanek 17 kron 88 vin. se je prenesel na novi račun. Bilanca je od 31. grud. leta 1902. Kakor smo že omenili, sta se pred kratkim obe denarni društvi spojili v idealno celoto.

Da je ta zadruga v kratki dobi obstanka dosegla tako lepe uspehe, je zasluga neumornih, navdušenih funkcionarjev, zlasti njenega predsednika Antona Cuvaja, ki je z dušo in telesom vnet za njen razvoj.

* * *

Kdor je te skromne črtice prečital in si številke pregleдал, ta spozna, kaj so naši hrvaški kolegi dosegli v korist učiteljstva bratskega naroda. V marsikateri zadevi bi jih lahko posnemali, ko bi imeli več energične volje.

Končno naj izrazim še svojo željo — ki je gotovo želja mnogih tovarišev in tovarišic: Naša „Zaveza“ naj bi izdala knjigo, v kateri bi se popisalo delovanje slovenskega učiteljstva. Dobili bi tako pregled o tem, kaj smo dosegli, kaj smo hoteli doseči in kaj bi še lahko dosegli.

Ign. Šijánc.

Kritikujoči glasovi.

Kaj si vse upajo kaplani proti učiteljstvu.

„Slovenski Narod“ piše: Pred nedavnim časom smo pisali o nekem kaplanu, ki je pri seji kraj. šol. sveta izustil besede, da ne smejo brati učitelji „Učiteljskega Tovariša“. Ta kaplan je bil Petrič v Škofji Loki. Komaj se je beseda vletela, že zopet je storil dejanski prestopok zoper vmešavanje v šolske stvari. Po nekaterih krajih je navada, da šolski otroci strežejo pri raznih cerkvenih obredih. To naj bi že bilo, ako s tem otroci ne zamujajo pouka in učnih ur. Toda marsikdaj zamude zato po eno ali poldrugo uro pouka. V Škofji Loki je tudi ta razvada. Cerkovnik v slučaju velikega ali malega pogreba nalovi nekaj učencev, katerih eden nosi križ, eden kadilnico, eden škropilnico itd. Seveda se zaračuni vse to za „veliki“ pogreb, med tem ko se plača takim dečkom par krajcarjev, ali pa sploh ničesar. Dne 21. aprila je bil tudi neki pogreb. Dva dečka iz 5. razreda sta bila pri tem pogrebu kot strežnika in sta zaraditega zamudila pouk. Razredni učitelj gospod Šeme ju je zato pridržal po šoli, (ko je imel tudi posebno uro) da sta naredila zamujeno nalogo. V tem pa pridrvi domišljavi kaplan Petrič v razred in vpraša po učencih. Ko mu učitelj pove vzrok pridržanja po šoli, začne kaplan vpričo učen-

cev vpiti: „Vi radi tega nimate pravice nobenega zapreti, le pojdi domov!“ Ta impertinenca tega kaplana! Ker je učitelj primoran v obrambo svojemu ugledu naznaniti stvar pristojni oblasti, upamo, da bo ta poučila take prepotentne ljudi, da naj se ne vedo v šoli vpricho učencev tako kakor kozji pastirji. Svetovali bi tudi gospodu učitelju, naj tega „dušnega pastirja in kateheta“ naznani sodišču, da mu tudi tam odkažejo plačilo za tako junaštvo. Slovesno in z vso resnobo pa apeliramo na višje šolske oblasti, naj že končno naredo gotov red, da se ne bodo te vrste vsiljivi ljudje venomer vtikali v šolstvo in kratili učiteljstvu že tako pičli ugled. Takih odločb, ki bodo jasno začrtale, koliko ima duhovščina pri šoli opraviti, je treba, da ne bodo razni nezreli kaplani uganjali svojih pustolovskih eksperimentov med učiteljstvom. Saj vendar nismo več v dobi učiteljev-mežnarjev! Hierarhija dela in dela! Ni zaman poslal škof vprašanj na svojo podrejeno duhovščino, kako si zopet pridobiti šolo pod svojo suknjo! Ker je v zadnjem času slavni deželni šolski svet že izdal toliko naredb v izboljšanje šolstva, ne bilo bi napačno, če bi tudi v tem oziru branil šolo pred napadalci. Ti namreč tudi s tem oslabujejo šolstvo. — In da še izpregovorimo o tem kaplanu Petriču, je tudi vzrok, da isti zamuja šolo kar najbolj more. Od prvega četrtka v marcu do 16. aprila t. l. je zamudil izmed 12 ur nič manj kakor 8 ur. To je namreč v takozvani hribovski šoli, v kateri je vsak teden pouk po dve uri, in v katero hodijo otroci iz hribov oddaljenih več kakor dve uri in pol. Letos 28. januarja bi imel imeti ta kaplan v prvem in petem razredu verouk. Ni ga bilo ter se je opravičil, da gre obhajati v hribe. Ministrant (učence V. razreda) pa je povedal učitelju na vprašanje, kje je katehet: „Šli so v Soro fajmoštra vezovat, ker je jutri njih god.“ Taka so obhajila v hribih! S takimi razlogi zamuja ta kaplan učne ure, katerih pa potem ne nadomesti. Vzpricho od začetka povedanega inzulta kaplanovega na učitelja pričakujemo splošnega odobravanja vseh redkosejanih „Slomškarjev“ in svetujemo, naj letos o Binkoštih na svojem „občnem“ zboru imenujejo ravno tega in še druge take prijatelje šole častnim članom. Digni sunt — vredni so tega!

Blagoslovljen vohun.

Iz učiteljskih krogov se piše „Gorenjec“: V političnem boju pade marsikdaj kaka beseda, katera se v normalnih razmerah ne rabi, vendar se poslužujeta oba nasprotnika le takih sredstev, ki jima ne omadežujejo zasebne časti. To je v veljavi pri dostojnih ljudeh. Žal, da kaj takega ne moremo trditi o piscu dopisa iz Kranja v zadnjem „Slov. Listu“. Le-ta je že padel na zadnji klin moralične nedostojnosti, pa se s tem še javno baha. Piše namreč v zadnji številki Koblarjeve smrdljive cunje, da je v bližini Kranja v neki šoli v katedru poleg dnevnika tudi rokopis o „plačani duhovščini“, kojega je baje „Gorenjec“ nekoliko popravljenega objavil, in da otroci ne znajo brati, ker ima učitelj za katedrom svoje vaje. Tako daleč so torej padli naši duhovniki, da stikajo po katedru, če bi kaj kompromitujočega dobili o ne-ljubem učitelju! Pribiti pa moramo, da nimajo katehetje v katedru ničesar iskati. Zanje je kateder tuja last. Oni vpisujejo rede v katalog le za časa klasifikacije, pa ga dobe takrat na katedru, ali le z izrečnim dovoljenjem učiteljevim v katedru. Učiteljstvo je imelo dosedaj katehete v zasebnem življenju za poštenjake, a Koblarjevo glasilo jih je poučilo o nasprotnem. Katoliški duhovniki, kako se glasi sedma božja zapoved? In taki ljudje nas hočejo

učiti morale!? Dosedaj smo zaklepali duri in omare le pred cigani in plašarji, zanaprej jih bomo morali tudi pred našimi duhovniki. Gospod Koblar! Vi ste odgovorni, kar se piše v Vašem glasilu posebno glede Kranja, ker gredo vsi dopisi skozi Vaše roke, Vi ste tudi pred nekaj tedni nadomestovali svojega odsotnega tovariša v pouku verouka v Kranju in najbližji okolici. Zatorej zahtevamo, ne radi Vas, saj Vas itak ni nič sram, ampak radi Vaših duhovnov-sokratov, katere imamo dosedaj še za poštenjake in kojim bi delali veliko krivico, ko bi jih metali s svojim tehantom vred v en koš, da nam poveste ime dotične šole, da bomo vsaj poznali tega moža, ki stika med poukom in vpricho otrok po tuji lastnini in tako moralično zastruplja šolske otroke. Ven tedaj z imenom!

Naše ljudsko šolstvo.

Pod tem zaglavjem je priobčil „Slovenski Narod“ tri članke, in sicer v št. 105, 106, 109. Članki nam podajajo natančno statistiko našega šolstva, kakršno morejo dognati le šolske gosposke. Naši učitelji smejo biti pač hvaležni piscu teh člankov in pa „Slovenskem Narodu“, da jih je priobčil. Konstatovati moramo že naprej, da je pisec teh člankov hotel z njimi opravičevati tisto „ostro sapico“, ki prihaja iz deželne šolske uprave, a v resnici je pa le dokazal, da je ta deželna šolska uprava sama najbolj potrebna te — „ostre sapice“. Člankar konstatuje, da naše ljudstvo zaostaja za svojimi sosedi v konkurenčnem boju, ker je premalo izobraženo.

Mi pa vprašamo: Kako pa more biti povprek dovolj izobraženo, če manjka na Kranjskem (v primeri z ubožno Dalmacijo) nič manj kakor **268 šol**?

In kdo je kriv temu nedostatku?

Odgovor ni težak: Tisti, ki je po zakonu poklican ustanavljati potrebne šole. In to je deželna šolska uprava.

Dežela ima 336 javnih ljudskih šol. Poleg teh je pa ekskurendnih 16 in šol za silo 38. Izmed javnih ljudskih šol je 166 enorazrednic, če k tem prištejemo še 54 ekskurendnih šol za silo in imamo **210 enorazrednic**, t. j. skoraj 54% vseh šol. A te šole nimajo po 40—60 učencev kakor vadnice in druge šole v Ljubljani, Kranju, Trziču itd. itd., nego naše enorazrednice so prenapolnjene in ima katera celo do **200 otrok**. K temu ogromnemu številu pa pride še to, da je pouk poldneven, in pa da mora še tiste otroke, ki pridejo dopoldne ali popoldne v šolo, učitelj poučevati v dveh oddelkih. In zdaj vprašamo: Kdo je temu kriv, da je toliko z otroki prenapoljenih enorazrednih šol? Odgovor je lahak: Tisti, ki je po zakonu poklican razširjati šole.

In to je deželna šolska uprava.

Vse enorazrednice, velika večina dvorazrednic, veliko trirazrednic in tudi nekaj štirirazrednic (vsaj v par razredih) ima poldnevni pouk. To je posebno glede štirirazrednic nekaj vnebovpijočega. Zato so naši otroci z ozirom na sosednje dežele z osemletno šolsko obveznostjo prikrajšani povprečno za celih 700 šolskih dni. Seveda so mestni otroci prikrajšani nekoliko manj. Zato so pa tisti nesrečni hribovci, ki imajo zasilne ali ekskurendne šole, prikrajšani povprečno za celih **1174 šolskih dni**. In taki otroci naj imajo potem duševno konkurenčno sposobnost?! Rekli smo, da je naravnost vnebovpijoče, da je uveden celo na nekaterih štiriraz-

rednicah poldnevni pouk, in če bi bilo to tudi le v enem samem razredu. Na dvorazrednicah je poldnevni pouk opravičen, na trirazrednicah pa že ni, a na štirirazrednicah, kjer se morajo otroci že učiti drugega deželnega jezika, je pa naravnost nemogoče doseči učni smoter, če je v I. ali v II. razredu, ali pa celo še v III. uveden poldnevni pouk. Gospod nadzornik seveda nadzoruje tudi tako šolo z učenim načrtom za čveterorazrednice v roki in jo potem navadno — obsodi, dasi se je učiteljstvo v potu svojejege obraza pošteno trudilo, poravnati tiste hribe in doline, ki jih deželna šolska uprava — prezira iz kateregakoli vzroka.

Kaj pa šolske zamude? Menda je ni dežele, kjer bi se šolske zamude tako kaznovale kakor pri nas. Krajni šolski predsednik hoče svojim sosedom deliti „gnade“, in če je krajni šolski predsednik župnik, tedaj jih mora deliti še posebno, ker sicer mu ljudje ne bi tako radi nosili za maše, za cerkev itd. Znan nam je kraj, kjer krajni šolski svet (predsednik vičinoma župnik) ni stavil zaradi zamud celih deset let nobenega kazenskega nasveta. Zato so pa starši bili tako pohujšani, da nekateri niso kar nič pošiljali svojih otrok v šolo. Drugi so jih pošiljali pa le tako dolgo, da so se naučili čitati in pa da so „nauk opravili“. Vprašamo: Zakaj ne poseže tu c. kr. okrajni šolski svet vmes!? Saj krajne šolske svete ne primejo niti takrat, ko se ti očitno upirajo. To usmiljenje uživajo posebno taki krajni šolski sveti, kjer je predsednik župnik. Ta lahko pri nas veliko stori, pa se mu nič ne zgodi. Ta lahko po svojem ves šolski zakon na glavo postavlja, pa ga ne primejo. Ta lahko učitelje toži in pa še krivo toži, pa se mu ne stopi na prste, kakor bi po vsi pravici zaslužil. (Konec.)

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Iz „Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev“. Cenjeno „Učiteljsko društvo za brežiški in sevniški okraj“, ki ga čvrsto podpira čestiti čitalnični odbor v Brežicah, se neumorno trudi, da nam pripravi o Binkoštih prijetno bivanje v Brežicah. Čitalnični pevski zbor priredi koncert, pri katerem bo sodelovala vojaška godba iz Zagreba. Svirala bo tudi v nedeljo od 11. dopoldne do 1. popoldne in od 3. do 12. ponoči.

Na nas je, dragi tovariši in mile tovarišice, da z mnogobrojno udeležbo pokažemo, da vemo ceniti njihov obilni trud.

Pohitimo tedaj v onih dneh v prijazne Brežice ter povejmo, kaj nas teži, kaj nas boli. Pohitimo tja doli, podajmo si roke v zadržno delovanje v prosep narodnega šolstva ter v naš interes. In v to ime: Bog dal mnogo sreče in uspeha XV. glavni skupščini „Zaveze!“

Udeležencem ustrezemo, če jih opozorimo na zvezo vlakov.

1. Člani upravnega odbora iz Istre in Goriškega naj se pripeljejo na Zidan most s poštanim vlakom, ki prihaja tja doli ob 1:39 ponoči, iz Trsta odhaja ob 6:00 zvečer, iz Nabražine 7:15, Divače 8:23, Št. Petra 9:14 in iz Ljubljane 12:15, oni iz Štajerskega pa z vlakom, ki prihaja na Zidan most ob 4:43 zjutraj, s Pragerskega se odpelje ob 3:16 ponoči, iz Celja 4:14. Ob 5:10 zjutraj se odpeljejo z Zidanega mostu in pridemo v Brežice ob 6:23 zjutraj. Za delegate in delegatnje iz Istre, Goriškega, Notranjske, Ljubljane i. t. d. je pa najprilicnejši brzovlak, ki odhaja iz Trsta ob 7:55 zjutraj, iz Nabražine 8:27, Divače 9:13, Št. Petra 9:47, iz Ljubljane 11:25 in pride na Zidan most ob 12:34 popoldne, za one iz Štajerske pa poštni vlak, ki odhaja s Pragerskega ob 8:39 zjutraj, iz Celja 10:07 in pride na Zidan most ob 10:42

dopoldne. Od tu se odpeljejo vsi skupaj ob 1:20 in pridejo v Brežice ob 2:35. Takoj po prihodu je seja delegacije.

Drugi udeleženci s Primorskega in Notranjske se lahko pripeljejo s poštanim vlakom, ki vozi iz Trsta ob 9:55 zjutraj, Ljubljane 2:55 in pridejo na Zidan most ob 4:31 popoldne, oni iz Štajerskega pa z brzovlakom, ki odhaja s Pragerskega ob 2:51 popoldne, iz Celja 3:48 in pride na Zidan most ob 4:21 popoldne, odkoder se odpeljejo ob 5:00 in pridejo ob 6:14 zvečer v Brežice in se še lahko udeležijo koncerta.

Delegate so dalje prijavila sledeča društva:

VI. Pedagoško društvo v Krškem: 19. Iv. Lapajne, ravnatelj — Krško; 20. Jurij Adlešič, nadučitelj — Krško; 21. Florijan Rozman, učitelj — Krško; 22. Karel Humek, meščanski učitelj — Krško; 23. Iv. Malnarič, nadučitelj — Sv. Križ pri Kostanjevici; 24. Ana Zevnik, učiteljica — Škocjan pri Dobravi; 25. Fr. Grailand, učitelj — Kostanjevica; 26. Iv. Rupnik, nadučitelj — Leskovec; 27. Marija Baydek, učiteljica — Leskovec; 28. Ana Schmidinger, učiteljica — Krško; 29. Marija Gantar, učiteljica — Čatež; 30. Iv. Gantar, nadučitelj — Čatež.

VII. Slovenjebistriško učiteljsko društvo: 31. Marija Negovetič, učiteljica — Gor. Polskava; 32. Oton Vobič, nadučitelj — Studence

VIII. Kamniško učiteljsko društvo: 33. Janko Toman, nadučitelj — Moravče; 34. Jakob Slapar, nadučitelj — Brdo.

IX. Učiteljsko društvo za goriški okraj: 35. Berta Knittl, učiteljica — Solkan; 36. Ida Vergna, učiteljica — St. Andrej; 37. Amalija Jelšek, učiteljica — Dornberg; 38. Fr. Strnad, nadučitelj — Črniče; 39. Rudolf Vižintin, nadučitelj — Renče; 40. Alojzij Urbančič, nadučitelj — Miren; 41. Ign. Križman, nadučitelj — Dornberg.

X. Učiteljsko društvo za sežanski okraj: 42. Milan Volkov, učitelj-voditelj — Gabrovica; 43. Albin Strekelj, učitelj-voditelj — Škocijan; 44. Balbina Eppich, učiteljica — Sežana; 45. Anica Debenjak, učiteljica — Povir; 46. Anica Klavčič, učiteljica — Sežana. Namestnika: Anton Makarol, nadučitelj — Gorjansko, Anton Berginec, nadučitelj — Povir.

XI. Učiteljsko društvo za kranjski šol. okraj: 47. Ivan Kiferle, učitelj — Naklo; 48. Fran Luznar, nadučitelj — Primskovo; 49. Fran Rojina, nadučitelj — Šmartno.

XII. Učiteljsko društvo za ptujski okraj: 50. Alojzij Bučar, učitelj — Sv. Lovrenc na Dravskem polju; 51. Ivan Ozmeč, učitelj — Sv. Andraž v Slov. goricah; 52. Anton Kukovič, nadučitelj — Polenšak; 53. Josip Gorup, učitelj — Polenšak.

XIII. Savinsko učiteljsko društvo: 54. Ivan Jakše, učitelj — Vransko; 55. Franc Pečovnik, nadučitelj — Št. Jurij ob Taboru.

XIV. Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj: 56. Franc Voglar, učitelj — Celje; 57. Franc Kranjc, učitelj — Celje; 58. Ludovik Černež, nadučitelj — Griže; 59. Jan. Logar, učitelj — Zidan most. Namestniki: Josip Čulek, učitelj — Št. Jurij ob juž. žel.; Rajko Vrečer, učitelj — Št. Peter v Sav. dolini; Zinka Kovačič, učiteljica — Petrovče; Franja Ježovnik, učiteljica.

XV. Gornjegrajsko učiteljsko društvo: 60. Fr. Kocbek, nadučitelj — Gornji grad; 61. Ign. Šijanec, učitelj — Gornji grad.

XVI. Učiteljsko društvo za ormoški okraj: 62. Ant. Kosi, učitelj — Središče; 63. Emil Vršič, učitelj — Sv. Miklavž; 64. Julika Valentinčič, učiteljica — Hum. Namestniki: Ant. Porekar, nadučitelj — Hum; Ernst Slane, nadučitelj — Bolfenk.

XVII. Slovenjegrajsko učiteljsko društvo: 65. Franc Rozman, naduč. — Št. Ilj; 66. Rudolf Mencin, učitelj — Št. Ilj.

XVIII. Tolminsko učiteljsko društvo: 67. Albert Dominko, učitelj-voditelj — Čezsoča; 68. Ferdo Kavs, učitelj-voditelj — Kal. Namestnika: Jos. Rakušček, nadučitelj — Cerkno; Fr. Kašca, učitelj-voditelj — Grahovo.

XIX. Saleško učiteljsko društvo: 69. Anton Nerat, učitelj — Šoštanj; 70. Jakob Vrečko, učitelj — Šoštanj.

XX. Svetolenardsko učiteljsko društvo: 71. Gustav Lah, učitelj — Sv. Anton v Slov. gor.; 72. Jožef Klemenčič, učitelj — Sv. Anton v Slov. gor.

XXI. Litijsko učiteljsko društvo: 73. Bernard Andoljšek, nadučitelj — Litija; 74. Kristina Demšar, učiteljica — Šmartno; 75. Jozefa Schott, učiteljica — Litija; 76. Justina Eržen, učiteljica — Št. Vid; 77. Ana Gerstenmaier, učiteljica — Št. Vid.

XXII. Učiteljsko društvo za mariborsko okolico: 78. Fr. Breznik, učitelj — Ruše; 79. Friderik Zinauer, učitelj — Sv. Jakob v Slov. gor. Namestnik: Jos. Lasbacher, nadučitelj — Ruše.

XXIII. Radovljiško učiteljsko društvo: 80. Andr. Grčar, nadučitelj — Radovljica; 81. Janko Pianeki, učitelj — Radovljica; 82. Avgust Jensko, učitelj — Bled.

XXIV. Logaško učiteljsko društvo: 83. Ivan Bajželj, c. kr. učitelj — Idrija; 84. Alojzij Sežun, nadučitelj — Rovte; 85. Ivan Šega, učitelj — Dol. Logatec; 86. Davorin Tratnik, učitelj-voditelj — Godovič; 87. Jos. Turk, nadučitelj — Dol. Logatec.

XXV. Belokranjsko učiteljsko društvo: 88. Franc Šetina, šol. voditelj — Črnomelj; 89. Leopold Morela, učitelj — Črnomelj.

XXVI. Novomeško učiteljsko društvo: 90. Iv. Benedičič, nadučitelj — Orehovica.

XXVII. Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo: 91. Tilka Brinar, učiteljica — Zibika; 92. Hinko Šumer, učitelj — Šmarje; — 93. Ivan Šerbak, učitelj — Kostrievnica. Namestniki: Fr. Brinar, nadučitelj — Zibika; Ign. Čokl, učitelj — Kostrievnica; Tomaž Kurbus, učitelj — Slivnica.

XXVIII. Učiteljsko društvo kotara Volosko: 94. Vinko Puharič, učitelj — Lepa; 95. Niko Budkovič, svečenik-ravnatelj — Kastav. 96. Hinko Jelušič, učitelj — Kastav.

XXIX. Kozjansko učiteljsko društvo: 97. Emerik Moric, nadučitelj — Št. Peter pod sv. Gorami; 98. Anton Hohnjec, šolski vodja — Podčetrtek.

XXX. Slovensko učiteljsko društvo za koperski okraj: 99. Miroslav Anžlovar, učitelj-voditelj — Boljunec; 100. Dragotin Pribil, c. kr. vadnični učitelj — Koper; 101. Štefan Siškovič, učitelj-voditelj — Hrpelje; 102. Josip Valentič, učitelj-voditelj — Ricmanje.

Delegatov niso prijavila do danes tri društva.

Vodstvo „Zaveze“.

Učiteljska zborovanja v Ljubljani. V četrtek dne 7. t. m. je bil v „Narodnem domu“ letošnji redni občni zbor „Slovenskega deželne učiteljskega društva“. Društveni predsednik g. nadučitelj Fr. Gabršek pozdravi prisotne prav prijazno ter izrazi svoje veselje, da je zbor tako mnogoštevilno obiskan. Na to je poročal tajnik g. J. Furlan:

„Slavni zbor! Zopet mi je čast vam poročati o letnem delovanju našega društva. Moje poročilo bo kratko, ker je že g. predsednik omenil vse glavne stvari.

Kakor vam je znano, je bilo naše zadnje 33. zborovanje ravnodušno 28. decembra 1901 ob 9. uri dopoldne z običajnim vzporedom.

V odbor so bili izvoljeni: Črnagoj Franc, Dimnik Jak., Furlan Jak., Gabršek Fr., Jelenc Luka, Letnar Lovro, Likar Janko, Režek Juraj in Verbič Jožef. Pregledovalcem računov pa gg. Javoršek Anton, Kecelj Alojzij in Josin Maks. Pri prvi odborovi seji se je odbor tako-le sestavil: Režek Juraj, predsednik; Jelenc Luka, podpredsednik; Furlan Jakob, tajnik; Črnagoj Franc, blagajnik. Odborniki: Dimnik Jakob, Gabršek Franc, Letnar Lovro, Likar Janko in Verbič Jožef.

Pri lanskem občnem zborovanju je bil le en predlog stavljen in soglasno sprejet. G. tovariš Perko je predlagal, da naj odbor na to dela, da se nastavijo na deški ljudski šoli v Novem mestu izprašani učitelji. O tem predlogu odbor ni ničesar končnega ukrenil.

Kakor sem vam bil lansko leto poročal, je odbor vložil prošnjo na c. kr. deželni šolski svet, da naj se vsako leto razpišejo vsa provizorično nastavljenata mesta. Na to je došel odgovor, da se prošnji ne more ugoditi, ker ni utemeljena v zakonu.

Veliko upanja smo stavili lansko leto na prošnjo, katero je poslalo naše društvo potom c. kr. m. š. sveta in c. kr. dež. šol. sveta na deželni zbor za izboljšanje gmotnega stanja

kranjskega učiteljstva. Mestni šolski svet je to prošnjo najboljše priporočal, deželni šolski svet pa nam jo je vrnil z dopisom z dne 23. junija 1902. št. 1936 z opombo, da naj vložimo prošnjo po kakem članu deželne zbornice.*)

Ker deželni zbor ni zboroval, prošnje nismo več vložili, kar se bo pa takoj zgodilo, ko se bodo izpremenile sedanje, za nas tako žalostne razmere.

Dne 27. februarja 1902 se je odpovedal večletni in jako zaslužni predsednik g. Režek Juraj predsedništvu in odborništvu. — Ker na odborovo prošnjo ni hotel več prevzeti predsedništva, je bil pri odborovi seji dne 13. marca 1902 izvoljen predsednikom g. nadučitelj Gabršek Franc. Nadalje se je odpovedal dne 6. maja 1902 tudi vadniški učitelj g. Verbič Jožef, kateri je bil tudi večleten, vesten odbornik in eno leto celo društveni tajnik.

Odbor je imel tekom leta 5 sej, v katerih je reševal različne došle stvari. Društvo je bilo pri glavnem zborovanju „Zaveze“ v Trstu zastopano po štirih delegatih.

Prav mnogo se je pečal odbor tudi s pripravami za učiteljski shod. Preskrbel je vse potrebno. Zato je tudi pripravljali odbor izvolil predsednikom in tajnikom našega društvenega predsednika in tajnika. Ravno tako je storil tudi učiteljski shod.

Po shodu se je sicer namigavalo o nekem klanjanju Slomškariji — in ne vem še kaj — a upam, da bo vsak, kdor stvar dobro premisli, pripoznal, da sta zastopnika našega društva delovala v najboljši volji, da bi le stvari koristila. Ako je pa stvar drugačna postala, ne moreta pomagati ona.

O delovanju naših okrajnih učiteljskih društev vam ne morem ničesar poročati, ker nisem prejel ne enega poročila.

V nadeji, da bomo imeli pri prihodnjem zborovanju vkljub vsem zaprekam že povišane plače, katere vendar zaslužimo po vseh pravicah — končujem svoje poročilo, katero blagovolite blagohotno na znanje vzeti.“

Iz poročila g. blagajnika Fr. Črnagoja smo posneli, da ima društvo 665 K imetja. Z ozirom na to ugodno finančno stanje drutva se je sklenilo, da se za prihodnje leto društvenina od posameznih okrajnih učiteljskih društev ne bo pobirala. Občni zbor je dalje zopet soglasno sklenil, uložiti na pristojnem mestu prošnjo, da se nastavijo na ljudski šoli v Novem mestu izprašani učitelji. Zbor je na predlog g. Šege nadalje izrekel zahvalo in zaupanje učitelju E. Ganglu za njegov govor na shodu kranjskega učiteljstva. Gospod F. Gangl se na tem izrazu zaupanja zborovalcem prav toplo zahvali ter obljublja prisotnim, da bo i v bodoče vse svoje sile in zmožnosti posvetil blagru ljudskega učiteljstva. Na to je sledila volitev odbora. Pred volitvijo izjavi dosedanji predsednik g. nadučitelj Fr. Gabršek, da zaradi drugih nujnejših poslov ne more več prevzeti zopetne izvolitve. Gosp. Gangl poudarja na to, da jemlje zbor to predsednikovo izjavo za obžalovanje na znanje ter prosi odstopivšega zaslužnega in delavnega predsednika, da bi pa drugim potom blagovolil podpirati težnje ljudskega učiteljstva. V odbor za bodoče leto so bili izvoljeni ti-le gg.: Fr. Črnagoj, J. Dimnik, J. Furlan, (tajnik). J. Gregorin, V. Jaklič (blagajnik), L. Jelenc (podpredsednik), L. Letnar, J. Likar in J. Režek (predsednik). — Tako po tem zborovanju je bil izredni občni zbor „Vdovskega učiteljskega društva“, katerega je vodil društveni predsednik g. J. Režek. Na dnevnem redu je bila prememba društvenih pravil. Dosedanja, že zastarela pravila so v nekaterih točkah precej nejasna. Zaraditega smatra naša davčna administracija to društvo kot nekako zavarovalno društvo, kar pa v istini ni, ampak je zgolj dobrodelno društvo, katerega edini namen je, dajati učiteljskim vdovam podporo, sirotam pa vzgojino. Zaradi te nejasnosti društvenih pravil je naložila davčna administracija društvu 7500 K davka. Odbor je seveda rekuriral proti tako visoki odmeri davka, ker bi bil to za društvo občuten udarec. Da se pa namen društva natančno pojasni, zato so se pravila v tem smislu prav korenito izpremenila.

*) Ali bi bil greh, če bi dež. šol. svet priporočal tako prošnjo? To so naši prijatelji! Uredn.

Ljubljansko učiteljsko društvo je započelo letos prav živahno gibanje. V četrtek dne 7. t. m. popoldne si je ogledalo ljubljansko tobačno tvornico. Obiskovalcem sta po odredbi vodstva tvornice v ta namen določena uradnika razkazala in pojasnila vse uredbe in naprave, za kar bodi slavnemu vodstvu izrečena na tem mestu prav topla zahvala. Po obisku tobačne tvornice je izletelo društvo k Travnu na Glince, kjer smo se prav prijateljski zabavali. Izletu, katerega se je udeležilo nad 30 članov, so se pridružili tudi nekateri tovariši s kmetov. V kratkem si ogleda društvo papirnico v Vevčah in fužine na Jesenicah.

Učiteljsko društvo za kranjski okraj je zborovalo dne 7. t. m. v Šmartnem pri Kranju. Glavni točki dnevnega reda sta bili „Podrobni učni načrt za ponavljavne šole“, poročevalec g. Iv. Sprachmann, in volitve. — O podrobnem načrtu je govoril g. poročevalec obširno in razložil svoje mnenje o razdelitvi učne snovi na posamezne tedne in ure. Sklene se, da se njegovo poročilo s tiskom razmnoži ter dopošlje vsakemu društveniku po en iztisk proti povrnitvi stroškov. Pošlje se pa tudi nečlanom, ako se oglase, in sicer proti majhni odškodnini. (Razpošilja se te dni.) Društvo šteje 52 pravih članov, 11 podpornih in 2 častna. Blagajnica je imela preteklo leto 345·07 K dohodkov, 124·50 K izdatkov, društveno imetje pa šteje 371·08 K.

„Društvo učiteljev in šolskih prijateljev logaškega okraja“ je obhajalo letos dne 14. t. m. prečudno slavlje v prijazni Idriji. Ta dan je društvo odkrilo ravno deseti nagrobni spominek v času svojega obstanka. V zvezi s to prežalostno slavnostjo se je tudi vršil občni zbor društva, in sicer 16.

Letošnji občni zbor se je vršil ob nenavadno mnogobrojni udeležbi. Bilo nas je 36 učiteljev, oziroma učiteljic, dva gosta in e. kr. okraj. šol. nadzornik. Pripomniti je treba, da so bili med temi 36 pričujočimi udeležniki tudi vsi člani učitelji, oziroma učiteljice idrijske podružnice „Slomškove zveze“. Izprevideli so menda, da nismo tako hudi, kakor nas slikajo, in upajmo, da postanemo kmalu zopet le ena četa.

Dnevni vzpored se je vršil po običajnem redu. Po kratkem pozdravu predsednika g. J. Benedeka je poročal o društvenem delovanju tajnik g. Iv. Šega. Iz njegovega poročila posnamemo, da je društvo štel v pretečenem upravnem letu 47 pravih članov, 9 podpornih in 1 častnega. Dalje nam je tudi g. tajnik poročal o korakih, ki jih je društveni odbor storil radi preosnove disciplinarne zakona, tržaškega slov. ljudskega šolstva, o pozivu h kranjskemu učit. shodu itd. — Poročilo je bilo z zadovoljstvom in brez debate sprejeto.

Poročilo blagajnika g. P. Repiča je tudi veselo, zakaj v kljub mnogim stroškom, ki jih je društvo imelo, je vendar blagajniško stanje ugodno; bilo je namreč 165·05 K dohodkov in 107·60 K stroškov, torej gotovine 57·45 K.

Delegatom letošnji glavni skupščini „Zaveze“ so bili voljeni tovariši: Iv. Bajželj — Idrija, Al. Sežun — Rovte, Iv. Šega — Dol. Logatec, Dav. Tratnik — Godovič in Jos. Turk — Dol. Logatec.

V znak spoštovanja in občne zadovoljnosti je bil z vzklikom za prihodnjo društveno dobo voljen zopet stari odbor, in sicer: predsednikom g. Jos. Benedek iz Planine, njegovim namestnikom in tajnikom g. Iv. Šega iz Dol. Logateca, blagajnikom g. P. Repič z Unca, odbornikom pa gg. A. Šest iz Cerknice in Jos. Turk iz Dol. Logateca.

Zanimiva je bila naslednja točka: Poročilo delegata g. Iv. Šege o delovanju pripravljalnega odbora za dež. konferencijo. Iz poročila smo posneli, da se odbor vestno trudi izpolniti svojo nalogo, in upanje imamo, da nam prihodnja deželna konferencija prinese nekaj več haska, kakor so nam ga prejšnje, zakaj baje vsi sklepi prejšnjih dežel konferencij — vsaj zadnje — čakajo še danes rešitve za ogledalom deželnega šol. sveta.

Pred občnim zborom se je vršilo odkritje nagrobne spominka rajnemu tovarišu A. Božiču. Ob 11. uri se je služila maša zadušnica v pokopališki cerkvi, kjer so peli čitalniški pevci pod vodstvom g. A. Šabca. — Kako v resnici priljubljen je bil rajni tovariš idrijskemu prebivalstvu, je pričala najbolj mnogobrojna udeležba pri izvršitvi zadnjega pozdrava in čina pietete nepozabnemu tovarišu. In v premno-

gem očesu se je porodila tiha, a iz globine srca prihajajoča solza, ko se je poslavljajal nagrobni govornik g. Perko L. od predragega rajnega. In celo milostno nebo se je zvedrilo in nam poslalo topel solnčni žarek kakor pozdrav in zahvalo v nebeških višavah se veselečega tovariša Božiča.

Po dokončanem občnem zboru si je ogledalo nekaj učiteljstva idrijski rudnik, a ostali so pa v prijateljskem pogovoru pričakovali trenutka ločitve, ki je le prehitro dospel.

— e —

Štajersko.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj zboruje v četrtek, dne 4. junija 1903 dopoldne ob pol 11. uri v okoliški šoli po sledečem vzporedu: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Poročilo o letošnjem glavnem zborovanju „Zaveze“. 4. Geometrično oblikoslovje na naših ljudskih šolah. — Snov in obravnava. (Nazorila.) — Poročevalec g. Klenovšek. — 5. Slučajnosti. — Tovariši pevci in tovarišice pevke naj se zbero točno ob 10. uri k pevski vaji v IV. razredu. Pripravijo naj se na pesmi, ki so bile že zadnjič objavljene in pa Moh. pesmarica 1. del št. 12. do 15. — K obilni udeležbi vljudno vabi

Fr. Šorn, t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za mariborsko okolico je zborovalo dne 7. maja v mariborski okoliški šoli. Po običajnem pozdravu se je spomnil g. načelnik A. Požegar pred kratkim umrlih gg. tovarišev Jan. Živka, nadučitelja, in Jan. Vrabla, učitelja pri Sv. Martinu na Pohorju. Imenovana tovariša sicer nista bila v našem šolskem okraju, a vendar je umestno in lepo, če se spominjamo umrlih pionirjev na polju narodne prosvete. V znak sožalja so se dvignili vsi navzoči društveniki. Na to nam je predstavil in pozdravil v učiteljske vrste na novo vstopivšega g. Leskovšeka, ki je dal slovo duhomornemu poštnemu poslu in si izvolil naš stan, dasi je ta težavnejši, a vsekakor idealnejši. — Tekom zadnjega časa smo izgubili enega člana, preselil se je g. Robert Košar iz Reke v Gornjo Polskavo ter pošilja po g. načelniku svojim prejšnjim tovarišem srčne pozdrave.

Zapisnik zadnjega zborovanja se je odobril neizpremenjen.

Med dopisi je omenil g. načelnik pravila „Zveze spodnještajerskih učiteljev in učiteljic“. Ker so nam že itak znana iz „Učit. Tov.“, jih ni prečital. Naše društvo je mnenja, da imamo dovolj močno zaslonbo v „Zavezi“ in „Lehrerbundu“, zato še zdaj ne pristopi. Nato je opozoril na notici v 5. in 7. številki „Steier. Schul- u. Lehrer-Zeit.“, zadevajoči društvi „Lehrerschutz“ in „Selbsthilfe“. Obe društvi nam je kar najtopleje priporočal. Kar zadeva društvo „Lehrerschutz“, je stavil vprašanje, ali bi pristopili korporativno, ali pa, da bi vsak po svoji možnosti nekaj prispeval. Izrekli smo se za prvo, zakaj le na tak način bomo imeli tudi pravico do podpore. Končni sklep o pristopu je preložen na prihodnje zborovanje, ko se bomo o tej stvari natančno informirali. Od društva „Selbsthilfe“ je došla g. načelniku prošnja, da bi to prekornostno podjetje podpirali z obilnim pristopom. To društvo je tembolj priporočati, ker se lahko pristopi pod tako lahkimi in cenimi pogoji, ter je pristop prost tudi učiteljskim so-program.

Delegatom za XV. glavno skupščino „Zaveze“ sta se prostovoljno oglasila g. Fr. Breznik, okrajni pomožni učitelj, in g. M. Zinauer, učitelj pri Sv. Jakobu v Slov. gor., namestnikom pa g. Jos. Lasbacher, nadučitelj v Rušah. Sklenilo se je, da se plača delegatoma polna voznina za drugi vozni red iz društvene blagajnice.

Nato je nadaljeval in tokrat tudi končal okrajni šolski nadzornik g. dr. J. Bezjak svoje velezanimivo predavanje: „Kernova teorija o osebnosti in povedku“, kar je tudi objavil v letošnjem „Pedagoškem Letopisu“. Društveni načelnik se je g. predavatelju za njegov trud v imenu navzočih društvenikov presrečno zahvalil.

Že pri zadnjem zborovanju se je izrazila splošna želja, da bi se priredil tudi letos izlet. Pri današnjem zborovanju se je to vprašanje iznova izprožilo, in določil se je kraj izleta sv. Križ nad Mariborom, kamor poletimo dne 4. junija. Popeljemo se z vlakom, ki gre zjutraj ob 6. uri 5 min. iz

Maribora, do Limbuša (Lembach), tovariši iz dravske doline pa se pripeljejo z vlakom, ki dospe v Limbuš ob 6. uri 47 min. Tu se snidemo ter uberemo pot peš v prijetno vonjajočem jutranjem vzduhu proti sv. Križu, kjer se bomo odpočili od dolgotrajne hoje, otresli za nekaj časa šolski prah ter si razvedrili duha v prijateljskih pogovorih in neprisiljeni zabavi.

Koncem zborovanja se je g. načelnik vsem udeležencem prav iskreno zahvalil.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj je ob dobri udeležbi zborovalo dne 7. maja t. l. v okoliški šoli ptujski. Po običajnem pozdravu g. predsednika, ki naznani, da sta društvu na novo pristopila 2 člana, namreč g. Ozmeč Janko, okrajni učitelj, ter gdč. Krašovec Slavica iz Majušperga, se odobri zapisnik zadnjega zborovanja. Dopisov, ki bi zanimali javnost, ni bilo. Potem so se izvolili delegati za XV. glavno skupščino „Zaveze“. — Pri vprašanih za okrajno učiteljsko konferencijo je prišlo na vrsto samo eno, namreč ono o čebeloreji. Poročal je jako obširno in temeljito tovariš Wesiak, ki je sam strokovnjak v čebeloreji. Navzoči društveniki so mu bili jako hvaležni za tako poučno predavanje. Drugo vprašanje se je moralo zaradi pomanjkanja časa preložiti na prihodnje zborovanje. Že nekaj časa sem se napada naš okrajni šol. nadzornik g. Iv. Dreflak po časopisih. O tem so se že tudi slišala mnenja, da je to z društvom v zvezi. Navzoči društveniki so zaradi tega izjavili, da društvo v dotičnimi dopisi ni v nikaki zvezi ter da ni in ne bo odobralo reči, ki škodujejo stanovskemu ugledu. Prihodnje zborovanje bo 4. rožnika t. l.

Okrajno učiteljsko društvo v Ormožu je zborovalo v navzočnosti 16 članov dne 3. maja t. l. v Ormožu. Na novo je društvu pristopil g. Alb. Lassbacher, nadučitelj pri Svetinjah. Kot gost je zborovanju prisostovala gospdč. Randl, učiteljica pri Svetinjah. Gosp. Anton Porekar je podaval „O požaru v šolskih poslopih, in kako se odvrta nesreče od šolske mladine v slučaju požara“. Mnogo slučajev nesreč pri požarih v šolah ali blizu šol je podavatelj napotilo govoriti o tem predmetu. Po nekaterih deželah so oblastva izdala posebne naredbe za preprečenje nesreč pri šolskih otrokih v slučaju požarnega hrupa. H koncu priporoča govornik v preudarek navodila, kakršna so po nekaterih drugih dezelah izdala glavarstva ali okr. šolski sveti. Te točke naj bi se našim krajevnim razmeram prikrojile ter po okr. šol. svetu izdale kot vodilo za vedenje o času nesreče. Gosp. J. Košarju se poveri, da izdela našim razmeram prirejena navodila v točkah in o istih svoječasno v učitelj. zborovanju poroča. — Tovariš g. Ant. Kosi, ki se je udeležil letos sadjarsko-vinarskega tečaja v Mariboru, nam je podal razne zanimivosti iz tega tečaja. Omenil je najprej nekoliko o značaju tega tečaja v obče, naštel predmete, o katerih se je predavalo, hvalil praktične demonstracije v vinogradu, na sadnem vrtu in v kleti, se spominjal radostnim srcem prijateljskega bivanja med tovariši ter svetoval udeležbo tega tečaja tovarišem, a le onim, ki niso zgolj teoretiki, marveč so si pridobili že nekoliko prakse bodisi na šolskem vrtu, bodisi na drugem mestu. Kdor pa pogrēša v stroki sadjarstva in vinarstva osnovnih pojmov, ta si jih v nadaljevalnem tečaju ne bo pridobil, kvečjemu da se zbudi v njem želja, da se sam nadalje izobrazuje. Načelnik g. E. Slane opominja k zopetnemu naročevanju „Mladinske knjižnice“ in spominja na sklep, ki ga je storilo naše društvo 3. jul. 1902 in ki se glasi: Vsak šolski vodja v ormoškem okraju mora smatrati za svojo sveto dolžnost, delovati na to in doseči, da vsak krajni šolski svet kupi toliko izvodov „Knjižnice za mladino“, kolikor ima dotična šola razredov.

Delegatom za letošnjo zavezino skupščino so izvoljeni: gg. Kosi in Vršič ter gdč. Valentinčič, za namestnika gg. Porekar in Slane.

Za prihodnje zborovanje izletimo 2. julija k Veliki nedelji, kamor namerava isti dan Ptujsko učiteljsko društvo izleteti, kateremu kličemo: Na prav veselo snidenje!

Primorsko.

Iz sežanskega okraja. Naše učiteljsko društvo za sežanski šolski okraj je imelo dne 7. maja t. l. svoj letni občni zbor v Sežani. Navzočih je bilo 34 članov. Ob 10. uri je otvoril predsednik g. Bergine (Povir) zborovanje s primeranim pozdravom. Potem se je overil zapisnik zadnjega zborovanja. Sledil je na to referat g. Bana (Divača): „Nadzorovanje v cerkvi“. Učiteljstvo je po Dantejevih besedah: „Gvarda e passa“ šlo preko tez tega referata k naslednji točki in ni o tem niti sklepalo, potem ko so se debate udeležili poleg referenta gg.: Vendramin, Fr. Tomšič, Albin Štrekelj, Leban, Grahli, Jožef Štrekelj in Fakin. Potem je prečital g. Vendramin (Dotovlje) kot tajnik letno poročilo in g. Macarol Anton (Gorjansko) svoje blagajniško poročilo o stanju društva. Iz poslednjega je bilo razvidno, da stoji društvo na dobrih gmotnih nogah, ker ima nekaj sto kron v blagajnici. Pri volitvah novega odbora se je oglasil g. Starec (Lokev) ter predlagal, naj ostane stari odbor, kar se je tudi odobrilo. Voliti smo imeli potem delegate za zborovanje „Zaveze“, a ta je izostala, ker se je pet članov prostovoljno oglasilo za to udeležitev. Ti so gdč. Éppich in Klančič (Sežana), Debenjak (Povir) in gg. Albin Štrekelj (Škocijan) ter M. Volk (Gabrovica). Prečital je nato gospod predsednik Bergine svoj predlog glede pisave in napadov „Primorskega Lista“ na učiteljstvo. Sklenilo se je poslati objavo „Učit. Tovarišu“, „Soči“ in „Edinosti“, s katero naše učiteljsko društvo izjavlja, da je solidarično glede odgovora z učiteljskimi društvi za goriški okraj, da ostro obsoja grdo napadanje učiteljstva po „Primorskem listu“.

S tem je bilo učiteljsko zborovanje završeno in sledil je skupni obed v Mohorčičevi gostilnici.

Književnost in umetnost.

„Zvonček“ ima v 5. št. sledečo vsebino: 1. V Rim. E. Gangl. Pesem. 2. Ptičja svatba. C. Logar. Pesem. 3. Ob potočku. Cveto Slavin. Pesem. 4. V svet. F. Palnák. Povest. 5. Živa Velika noč. Ivo Trošt. Povest s podobo. 6. Šumi zeleni gaj . . . Bogomila. Pesem. 7. Ljubzen. Leon Poljak. Pesem s podobo. 8. Skrb in Smrt. J. Pangrac. Igrokaz. 9. Hi-hi-hi! Cveto Slavin. Pesem. 10. Sirota. C. Logar. Pesem. 11. Babičine pravljice. Nik. Vrhov. Povest s podobo. 12. Žalostna pesem. Roman Romanov. Pesem s podobo. 13. Mati. C. Logar. Pripovedka. 14. Metuljčki. Strninski. Pesem. 15. Bajka o krilateih. Strninski. Pesem. 16. Pouk in zabava. Po tratah. Fr. Papler. Uglasbena pesem. 17. Novice. Računska igrača. J. R. Rešitev.

Vestnik.

Učiteljski konvikt: Logaška posojilnica 20 K; g. A. Rihtaršič, nadučitelj v Šenčurju pti Kranju, na knj. kr. podr. št. 36 7 K. J. Dimnik, blagajnik.

Učiteljska imenovanja na Kranjskem: Začasni vodja I. mestne deške ljudske šole, g. Jakob Dimnik, je imenovan nadučiteljem na tej šoli. — Definitivna na svojih mestih sta postala g. Fran Petrič v Strugi in gospdč. Marija Bole v Vipavi. Premešeni so: g. Martin Judnič iz Trnovega v Postojno, g. Fran Mercina iz Senožeč v Vipavo, g. Josip Petrič iz Nemške Loke v Češnjico, gospdč. Amalija Kotlušek iz Vipave v Gorenji Logatec in gospdč. Jerica Zemljan iz Tomišlja v Studenec. V pokoj so šli nadučitelji: g. Matija Arko v Begunjah pri Cerknici, g. Leopold Božič v Žireh in učitelja g. Štefan Birk pri Sv. Jakobu ob Savi in g. Gustav Grossmann na Ubeljskem. — Na Štajerskem: Nadučitelji so postali: na novi šoli v Lubečnem učitelj Karel Vizjak iz Gorenje Rečice; pri Sv. Martinu ondotni učitelj Ivan Kvac. Učitelj-voditelj v Plešivcu je postal Jernej Pavlič iz Sele-Vrhe. Stalni učitelji, oziroma učiteljice so postali: Jos. Gorup v Polenšaku, Ivan Pavlovič na Vidmu,

Avgust Lukežič v Cirkovcih, Ivan Mohorko pri Sv. Jurju pod Donačko goro, Jos. Mithans iz Čadrama v Petrovčah, Fran Voglar na okoliški deški šoli v Celju, Karolina Krajnc v Seli, Marija Dostal na Ptujski gori, Ana Klein na Ponikvi in Marija Rupnik pri Sv. Florjanu v Doliču. Okrajni pomožni učitelj za celjski okraj je postal Fr. Auernik, učitelj na Ponikvi. V stalni pokoj so šli: nadučitelj Fr. Slemenšek v Podčetrtku, nadučitelj v Št. Lovrencu pod Prožinom Ivan Rupnik in šolski vodja Ivan Adamič v Orešnjevih.

O ustanovitvi nove mestne dekliške osemrazredne ljudske šole je razpravljala občinski svet ljubljanski v svoji seji dne 6. t. m. Poročevalec je bil obč. svetnik ravnatelj Šubic. Poročilo navaja: Ljubljana ima dosedaj eno edino tako šolo, t. j. osemrazredno slovensko dekliško ljudsko šolo pri sv. Jakobu, vse druge deklice se šolajo v zasebnih zavodih (Uršulinke, Lichtenthurnov zavod i. t. d.). Ta šola obstoji 13. leto, a ima že 10 let vzporednice, v letošnjem šolskem letu že celo 8 vzporednic. Šola je še sedaj prenapolnjena, da se je šele otvorilo novo poslopje. Število učenk raste rapidno z vsakim letom. Leta 1900./01. jih je bilo 541, leta 1901./02. že 609, v letošnjem šolskem letu pa 773. Zaraditega so razmere že pravzaprav sedaj nezakonite ter nasprotujejo pedagoškimi in zdravstvenimi oziroma. Pri tem je treba upoštevati veliko oddaljenost učenk. Voditeljica je preobložena s posli, ker mora razen vodstva imeti tudi predpisane učne ure. — Župan priznava v dopisu potrebo nove dekliške šole, ker sedaj poučujejo tri petine vseh ljubljanskih učenk redovnice, kjer je pouk vkljub vsem pravilom le več ali manj enostranski. Potrpeti pa bo treba vendar do leta 1906, ko bo mestna hranilnica po svojih pravilih dala mestu polovico svojega čistega dobička. Z ustanovitvijo nove šole bi trebalo tudi novega poslopja, ki bi veljalo do 160.000 K. — Poročevalec pripomni, da pride v tukajšnji stari gimnaziji na učenca manj zračnega prostora kakor na učenko v dekliški osemrazrednici. — Šolski odsek se pridruži županovemu dopisu ter predlaga za sedaj ustanovitev odkloniti. Občinski svet je predlog sprejel. — Naša želja je, da bi mestna občina ljubljanska že pred 1906. l. dobila potrebni denar, da bi se prenapolnjena sedanja dekliška osemrazrednica razdelila v dve šoli. To bi bilo vzgoji slovenske ženske mladine v veliko korist.

Učitelji-kolesarji se vabijo na skupno potovanje o Binkoštih k „Zavezinemu“ zborovanju v Brežicah z izletom v Zagreb. Celjski okoličani, Savinjčani in katerim je prilika ugedna, bi se zbrali 29. t. m. do večera v Celju („Narodni dom“), severni in vshodni tovariši pa v Poljčanah (Hartner), ali Šmarjih pri Jelšah (Jagodič). Skupni sestanek na križpoti pri „Ciganu“ (Cigeuner-Wirt) v šmarskem okraju. Odhod iz Celja ob 5. uri, iz Poljčan ob 6. uri, pri „Ciganu“ ob 7. uri zjutraj. Pot bi bila: Celje, Sv. Jurij ob juž. žel., Šmarje, „Cigan“, (oziroma Poljčane, Podplat, „Cigan“), Pristava, Podčetrtek, Sv. Peter, sv. Gore, Bizeljsko, Brežice. — Oglasi in navodila pri Fr. Voglarju, učitelju v Celju (okoliška šola).

Obrtno nadaljevalna šola na realki v Ljubljani je bila sklenjena zadnjega aprila, a plače za svoj trud učitelji še sedaj niso dobili. Ali bodo morali zopet kakor že več let sem čakati na tiste trdo zaslužene solde do avgusta? To ni nič drugega nego malomarnost od onih, ki bi morali pravočasno poslati denar ravnateljstvu te šole. Kadar pa mora učitelj plačati v državno blagajnico, tedaj pa dobi ukaz: „Plačajte v 8 dneh“ ali še huje: „Morate plačati takoj“ in zaračunajo mu povrhu še zamudne obresti. — Sedaj pa se poslužujemo tudi mi onega uradnega tona in kličemo: „Plačajte nam takoj“, kar smo trdo zaslužili in vedite, da mi ne sedimo pri težko obloženih mizah kakor vi, gospodje, ki zadržujete naš denar!“

„Učiteljski Tovariš“ izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spisi naj se blagovolijo pošiljati samo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovarša“ v Ljubljani. Naročnino pa prejema g. Francišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Oznanila in poslanice se računajo za stran 30 K, pol strani 16 K, 1/2 strani 10 K, 1/4 strani 8 K, 1/8 strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštnine 6 K.

Izdajatelj in odgovorni urednik Radivoj Koréne. — Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“. Tiska „Narodna tiskarna“ v Ljubljani.

Uradno zborovanje združenih šolskih okrajev Brežice, Kozje in Sevnica bo dne 18. julija v Vidmu. Na dnevnem redu so sledeče razprave: 1. Kako naj zbuja in goji šola pri otrokih čut za lepo in plemenito (gdéne Schubert, Berlic in Lunder). 2. Katere prednosti in pomanjkljivosti se nahajajo pri Jungejevi in biološki metodi? (Učni poizkus po biol. metodi. Poroč. Pulko, Šket, Medved). 3. Ljudskošolski učitelj kot čebelar; njegovo delovanje v tej stroki glede postavljanja in oprave čebelnjaka in negovanja čebel. (Mesiček, Rauter, Hočevar). 4. Kako naj se šolski prostori snažijo, prezračujejo in kurijo, da se uveljavijo obstoječi higijeniški in zdravstveni predpisi? (K temu se izdelala red za šolske slugé. Poroč. Moric, Pečnik, Weber). 5. Ocena zgodovinske in pripovedne snovi za domoznanski pouk, ki so jo zbrali: Knapič, Skalovnik in Brinar.

Na c. kr. moškem učiteljskišču v Kopru so se vršili od dne 4. do 9. maja t. l. izpiti učne usposobljenosti. Izpit z dobrim uspehom so napravili sledeči: gospodična Vasilič, učiteljica v Vrniku; gg. Drejko Rojce, učitelj v Štjaku; Erzetič Josip, učitelj v Kalu; Kobalé Karel, učitelj v Rogateu; Marčelja Anton, učitelj v Brezovici; Opašič Anton, učitelj v Pazinu.

Učiteljskišče v Mariboru praznuje koncem meseca junija t. l. stoletnico svojega obstanka.

Razpisano je mesto nadučitelja v Št. Jakobu pod Celovcem. Prosilec mora znati slovenski. Na utrakvistični šoli v Mehicah je razpisano učiteljsko mesto do 25. maja in na šestrazrednici v Prevaljah služba učitelja do 26. t. m. Znanja slovenščine ne zahtevajo.

Z Dunaja nam poročajo, da je dr. I. Šusteršič ravnokar izročil c. kr. dvorni in državni tiskarnici imenik onih kranjskih bogatinov, katerih letni dohodki znašajo nad 5000 kron. — Imenik pa obseza le one bogatine, ki bodo prostovoljno prispevali po 10% „učiteljskemu skladu.“ Ta sklad se je ustanovil kot posebna panoga pri škofovi zavarovalnici. Seveda, na prvem mestu blišči ime očeta te misli, a na zadnjem ime škofa Jegliča. — Blažen, kdor verjame!

Izjava.

Podpisani odbor si šteje v prijetno dolžnost, izrekati slavnemu uredništvu „Slov. Naroda“ iskreno zahvalo, ker je list tako nepristransko zagovarjal interese goriškega učiteljstva pred leti in sedaj.

Odbor se nadeja, da bo „Slov. Narod“ tudi v prihodnje stal na strani učiteljstva, ki mora biti neizprosni boj za izboljšanje žalostnih svojih pravnih razmer.

Odbor ajdovske podružnice učiteljskega društva za goriški okraj

v Sv. Križu, dne 30. aprila 1903.

Listnica uredništva.

Nekateri dopisniki zlasti o društvenih zadevah so tako pozni s svojimi pošiljatvami, da ne moremo z njimi v list. Vsako poročilo moramo imeti v rokah vsaj 3 dni pred izidom lista, ker sicer se lahko pripeti, da ga ne priobčimo. — Dasi ima današnji list prilogo, smo morali mnogo dopisov odložiti.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Zl. 1073.

Kranjsko.

An der einklassigen Volksschule in Safnitz bei Bischoflack ist die bisher provisorisch besetzte Lehrer- und Schulleiterstelle mit den gesetzmäßigen Bezügen nebst dem Genusse einer Naturalwohnung definitiv zu besetzen.

Die gehörig belegten Gesuche sind im vorgeschriebenen Wege bis zum 25. Mai 1903 hieramt einzubringen.

K. k. Bezirksschulrat Krainburg, am 10. Mai 1903.